Nota van Beantwoording

Inleiding

Van 1 september tot en met 13 oktober 2025 hebben het Ontwerp Warmteprogramma en de bijbehorende Plan-MER-aanmeldnotitie ter inzage gelegen. Gedurende deze periode zijn twee zienswijzen ingediend, afkomstig van welzijnsorganisatie Diverz en drinkwaterbedrijf Oasen.

Na zorgvuldige beoordeling is vastgesteld dat de ingediende zienswijzen geen aanleiding geven tot aanpassing van het ontwerp Warmteprogramma.

In dit document treft u een overzicht aan van de ontvangen zienswijzen, alsmede de gemotiveerde reactie van de gemeente op ieder van de ingebrachte punten.

Zienswijze 1: Diverz

Aan	College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Zwijndrecht
Betreft	Zienswijze op het Warmteprogramma Zwijndrecht 2025
Datum	13 oktober 2025

Geacht College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Zwijndrecht,

Met deze brief geeft Diverz, de lokale welzijnsorganisatie, graag haar zienswijze op het door u op 1 september 2025 gepubliceerde Warmteprogramma Zwijndrecht.

Wij waarderen de voortgang van de energietransitie in onze gemeente en de concrete stappen die inmiddels zijn gezet met de aanleg van het warmtenet in twee buurten. Ook is het positief dat hierin actief wordt samengewerkt en dat bewoners toestemming hebben gegeven om aan te sluiten. Daarnaast vinden wij het goed dat het programma ruimte biedt voor participatie met de indeling 'meeweten, meedenken, meewerken, meebepalen'. Dat laat zien dat de gemeente het belang van betrokkenheid van inwoners erkent. Tegelijkertijd zien wij kansen om het programma verder te versterken vanuit het perspectief van welzijn, de menselijke maat in de energietransitie. Juist die component blijkt in de praktijk bepalend voor draagvlak, tempo en succes.

1. Diverz en de sociale dimensie van de energietransitie
Sinds 2024 voert Diverz het project Samen Energie Besparen uit, gericht op het terugdringen van energiearmoede in Zwijndrecht. Vanuit dit project hebben we veel geleerd over gedrag, motivatie en drempels van bewoners rondom energieverbruik en verduurzaming. Onze ervaring laat zien: de energietransitie is niet alleen een technisch, maar vooral een sociaal proces. De bereidheid van bewoners om mee te doen hangt samen met vertrouwen, begrijpelijke informatie en persoonlijke ondersteuning. Vanuit onze rol in buurten en wijken kunnen wij de brug slaan tussen beleid en praktijk, tussen techniek en mens.

2. Inwonersperspectief: waar bewoners nu tegenaan lopen
De richting van het warmteprogramma onderschrijven wij, maar we signaleren vanuit bewonerscontacten ook enkele aandachtspunten die voor het draagvlak cruciaal zijn:

-Beperkte inhoudelijke participatie tot nu toe. Bewoners lezen dat participatie nog moet plaatsvinden, maar niet wanneer of hoe.
-Focussen op het warmtenet, weinig aandacht voor alternatieven. Opties als mini-warmtenetten, collectieve warmtepompen of warmtegemeenschappen worden slechts zijdelings genoemd.
-Onvoldoende duidelijkheid per buurt of complex. De informatie over planning, tracé, aansluitmomenten en keuzes ontbreekt of is moeilijk te vinden.
-VvE's en particuliere woningeigenaren zijn of voelen zich nog niet betrokken. Zij weten niet wat er op hen afkomt en wanneer.
-Betaalbaarheid en tempo verschillen per groep. Dit veroorzaakt onzekerheid, vooral bij eigenaar-bewoners en particuliere verhuurders.

De veelgehoorde houding "het zal mijn tijd wel duren" illustreert dat er nog een kloof is tussen planvorming en beleving. Actieve participatie kan die kloof helpen overbruggen.

3. Naar een meer concreet participatieproces
Wij adviseren de gemeente om een participatietraject met bewoners te starten, dat aansluit bij de fasering van het warmteprogramma. Daarbij kan gedacht worden aan:
-Het vormen van een divers bewonerspanel dat mee kan kijken en adviseren over keuzes, fasering en alternatieven;
-Het organiseren van wijkgerichte bijeenkomsten waar bewoners samen met gemeente, corporaties en HVC in gesprek gaan over planning, kosten en kansen;
-Het ontwikkelen van duidelijke, toegankelijke informatie per buurt, inclusief kaartmateriaal van het leidingentracé en toelichting op alternatieve opties;
-Het belonen en ondersteunen van bewonersinitiatieven rondom lokale warmteoplossingen.
-Participatie betekent niet alleen informeren, maar vooral betrekken, luisteren en co-creëren.

4. De rol van Diverz: welzijn als versneller van de transitie
Diverz kan en wil hierbij een actieve uitvoerende rol spelen. Vanuit onze dagelijkse aanwezigheid in de wijken, onze netwerken met bewonersgroepen en onze ervaring in gedragsverandering kunnen wij:
-Het proces van bewonersbetrokkenheid ondersteunen en begeleiden;
-Vertrouwen opbouwen tussen gemeente, partners en inwoners;
-Bewonersinitiatieven stimuleren en ondersteunen bij collectieve of individuele warmteoplossingen;
-Signalen en inzichten vanuit de wijk terugkoppelen aan de beleidsontwikkeling.

Met het project Samen Energie Besparen beschikken we bovendien over actuele kennis van energiearmoede en woonpraktijken in Zwijndrecht. Dit vormt een waardevolle basis om bewonersgroepen duurzaam te betrekken bij de uitvoering van het warmteprogramma.

5. Conclusie en voorstel
De koers van het warmteprogramma is duidelijk, maar de kracht van de uitvoering ligt in menselijke betrokkenheid. Door het welzijnsperspectief structureel in te bedden, wordt het programma niet alleen technischer beter, maar ook socialer sterker. Daarom vragen wij uw aandacht voor:

-Het concreet vormgeven van participatie, met een plan van aanpak, tijdlijn en rollen;
-Het structureel verankeren van de sociale component in de uitvoering, bijvoorbeeld via een samenwerkingsovereenkomst met Diverz;
-Vroegtijdig betrekken van bewoners bij keuzes over tracés, planning, alternatieven en betaalbaarheid;
-Het organiseren van langdurige wijkgerichte ondersteuning, zodat bewoners kunnen meebewegen met de veranderingen.

Diverz is graag bereid om deze aanpak samen met de gemeente verder uit te werken. Met redelijke middelen kunnen wij bijdragen aan het versnellen van de energietransitie mét draagvlak, waarbij we mensen verbinden, de gemeenschap versterken en het welzijn van bewoners bevorderen.

Vriendelijke groeten,

Reactie Gemeente

Hartelijk dank voor uw zienswijze op het ontwerp Warmteprogramma Zwijndrecht. Wij waarderen de betrokkenheid van Diverz bij de energietransitie in onze gemeente en erkennen nadrukkelijk dat deze transitie niet alleen technisch, maar ook sociaal van aard is. Uw inzet via het project *Samen Energie Besparen* en uw dagelijkse aanwezigheid in de wijken leveren waardevolle inzichten op die wij op waarde schatten.

Inwonersperspectief en onzekerheden

In uw zienswijze benoemt u terecht de zorgen en vragen die leven onder bewoners. Wij begrijpen dat er behoefte is aan meer duidelijkheid over planning, tracés, aansluitmomenten en betaalbaarheid. Tegelijkertijd willen wij benadrukken dat het Warmteprogramma een verplicht programma is dat zich momenteel op een abstractieniveau bevindt. Dit betekent dat wij op dit moment nog geen concrete planningen of technische uitwerkingen kunnen delen. Daarvoor zijn nog te veel randvoorwaarden onzeker, zoals:

- De bekostiging van koppelleidingen;
- De beschikbaarheid en omvang van subsidies;
- De locatie en beschikbaarheid van duurzame warmtebronnen.

Deze onzekerheden maken het ook lastig om nu al uitspraken te doen over de betaalbaarheid van de warmteoplossingen. De betaalbaarheid hangt immers sterk samen met de uiteindelijke bronkeuze, infrastructuurkosten en subsidiemogelijkheden. Het programma geeft daarom per buurt een beoogde warmteoplossing aan, gebaseerd op afwegingscriteria en in samenspraak met betrokken partners. Deze keuze is richtinggevend, maar niet juridisch bindend.

Participatie en communicatie

Wij onderschrijven uw oproep tot een concreet participatieproces. Zoals ook beschreven in Bijlage 2 van het Warmteprogramma – de participatiestrategie – gaan wij in de komende periode aan de slag met het opstellen van een communicatie- en participatieplan. Daarbij nemen wij de suggesties uit uw zienswijze mee, zoals het vormen van een bewonerspanel, het organiseren van wijkgerichte bijeenkomsten en het ontwikkelen van toegankelijke informatie per buurt.

Uw zienswijze sluit aan bij de uitkomsten van de enquête onder bewoners: het vertrouwen moet worden gewonnen, bewoners willen echte invloed kunnen uitoefenen, heldere uitleg krijgen over keuzes en kosten, en hun zorgen moeten worden erkend. In de praktijk betekent dit dat wij:

- Eerlijk zullen zijn over hoe we tot de beoogde warmteoplossing zijn gekomen;
- Transparant zullen communiceren over de gevolgen voor de buurt en de kosten;
- De warmteoplossing zullen afzetten tegen alternatieven;
- Ruimte zullen bieden voor betere voorstellen vanuit bewoners.

Om deze transparantie te kunnen bieden, moeten eerst de randvoorwaarden verder worden uitgewerkt. Pas dan kunnen we bewoners goed informeren en hen op een zinvolle manier betrekken. Een belangrijk onderdeel van het communicatie- en participatieplan is dan ook het vooraf helder maken wat de invloedsfeer van inwoners is, en daar eerlijk over zijn.

Conclusie

Wij spreken onze waardering uit richting Diverz voor het indienen van een constructieve zienswijze en de daarin opgenomen waardevolle suggesties. Hoewel deze zienswijze geen aanleiding geeft tot aanpassing van het Warmteprogramma, onderstreept zij wel het belang van een zorgvuldige en maatschappelijk gedragen uitvoering. Het opstellen van een communicatie- en participatieplan heeft dan ook prioriteit in de komende periode. Ter voorbereiding daarop zullen wij inventariseren welke middelen en betrokkenen nodig zijn om dit proces adequaat vorm te geven.

Zienswijze 2: Oasen

Gemeente Zwijndrecht
T.a.v. het college van burgemeester en wethouders
Postbus 15
3330 AA ZWIJNDRECHT

Zienswijze drinkwaterbedrijf Oasen - Ontwerp Warmteprogramma, plan-MER beoordelingsbesluit en bijbehorende aanmeldnotitie Zwijndrecht

Geacht college van burgemeester en wethouders,

Vanaf 29 augustus 2025 ligt het ontwerp Warmteprogramma, plan-MER beoordelingsbesluit en bijbehorende aanmeldnotitie Zwijndrecht van uw gemeente ter inzage. Graag willen wij op dit ontwerp reageren.

Drinkwaterbedrijf Oasen
Oasen heeft als drinkwaterbedrijf kernwaarden om onberispelijk drinkwater met grote leveringszekerheid en klanttevredenheid te leveren voor nu en in de toekomst. Onze infrastructuur (zowel drinkwaterleidingen, als productie- en distributielocaties) en de bronnen voor drinkwater liggen binnen ons voorzieningsgebied over een aantal gemeenten verspreid. Drinkwater is een primaire basisbehoefte en is in Nederland van topkwaliteit, dit komt onder meer door de zeer goede drinkwaterzuivering en infrastructuur. Daarom vragen wij aandacht in het omgevingsplan, thema Bodem voor de bescherming van de infrastructuur van Oasen.

Bescherming bronnen voor drinkwater
Voor de bescherming van de bronnen voor drinkwater is het van belang dat er zo min mogelijk vervuilende stoffen en micro-organismen in het grondwater terecht kunnen komen. Daarom zijn er door de provincies grondwaterbeschermingsgebieden aangewezen waar specifieke regels gelden om de huidige grondwaterwinningen te beschermen. Binnen de gemeente Zwijndrecht zijn deze grondwaterbeschermingsgebieden aanwezig, waarin regels gelden over bodemenergiesystemen en het doorboren van de ondergrond.

Bodemenergiesystemen en geothermie
Als gevolg van de energietransitie wordt het drukker in de ondergrond door de opkomst van onder andere open en gesloten bodemenergiesystemen en geothermie. Van deze systemen is het soms nog onduidelijk wat ze op lange termijn voor invloed hebben op de grondwaterkwaliteit. Omdat de gemeenten bevoegd gezag zijn voor de gesloten bodemenergiesystemen, vragen wij terughoudend te zijn met de aanleg van bodemenergiesystemen nabij grondwaterwinningen. Ook zijn er risico's van de energietransitie voor onze infrastructuur, met betrekking tot opwarming van de leidingen en het drinkwater. Het opwarmen van drinkwater is een risico m.b.t. de microbiologische waterkwaliteit. Wij vragen de gemeente om bij het toepassen van een warmtenet rekening te houden met de ligging van drinkwaterleidingen. Warmtenetten dienen zo ver mogelijk van de waterleidingen vandaan te blijven of, indien het niet anders kan, dient er te worden aangetoond dat de opwarming van de ondergrond beperkt blijft. Hotspots moeten voorkomen worden.

Reactie Gemeente

Hartelijk dank voor het indienen van uw zienswijze op het ontwerp Warmteprogramma, het plan-MER beoordelingsbesluit en de bijbehorende aanmeldnotitie van de gemeente Zwijndrecht. Wij waarderen uw betrokkenheid en erkennen het grote belang van de bescherming van drinkwater en de bronnen hiervan. Drinkwater is een primaire levensbehoefte en van essentieel belang voor onze inwoners. Uw introductie onderstreept dit terecht.

Bodemenergiesysteem

Met betrekking tot uw opmerkingen over bodemenergiesystemen en geothermie zijn wij u dankbaar voor de signalen die u afgeeft. Zoals u verzoekt, zullen wij terughoudend zijn met het aanleggen van bodemenergiesystemen nabij grondwaterwinningen en in de nabijheid van andere waterleidingen. Wij begrijpen de risico's die u benoemt, zoals de mogelijke opwarming van drinkwaterleidingen en de gevolgen voor de microbiologische waterkwaliteit. Wij nemen deze risico's serieus en doen er alles aan om fouten hierin te voorkomen.

Oasen is aangesloten bij het programmateam infrastructuur binnen het thema warmte. Binnen dit team worden de plannen voor het warmtenet besproken en afgestemd met betrokken nutsbedrijven. Al vóór het indienen van uw zienswijze hebben wij HVC aangestuurd om alle beoogde leidingtracés af te stemmen met onder andere Oasen. Deze afstemming is een vast onderdeel van onze werkwijze.

Daarnaast hebben wij als gemeente Zwijndrecht een programmeertafel in het leven geroepen. Hier stemmen wij samen met partners en nutsbedrijven de verschillende projecten in de ondergrond op elkaar af. Ook het beoogde warmtenet komt hier aan bod. Dit biedt Oasen een belangrijk moment om kritisch mee te kijken naar de plannen en om eventuele zorgen tijdig te delen. Wij onderkennen dat de ondergrond steeds intensiever wordt benut, mede door de voortschrijdende energietransitie, en willen dit zorgvuldig en in samenwerking vormgeven.

Conclusie

Hoewel uw zienswijze niet heeft geleid tot een wijziging van het warmteprogramma, nemen wij uw waarschuwingen zeer serieus. Wij garanderen dat er in de uitvoering van het warmteprogramma nooit een leiding zal worden aangelegd zonder voorafgaande afstemming met Oasen. Deze afstemming is geborgd via het programmateam infrastructuur, de programmeertafel en de directe samenwerking met HVC.